

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

SKLEPI

dokrajinskega odbora SSJ v sporazumu z delegati glavnega odbora SSJ dne 28. in 29. junija 1922.

Da se že rešijo dolgotrajni organizacijski spori, ki motijo socialistično gibanje v Sloveniji, je bila sklicana za dni 21., 22. in 23. t. m. plenarna seja glavnega odbora SSJ. Sodrugi iz Slovenije so na tej seji razložili položaj in glavni odbor SSJ je sklenil smernice in poslal dva svoja delegata na sejo pokrajinskega odbora SSJ, ki je bila v isti namen sklicana za 28. in 29. t. m. v Celje. Delegata sta bila ss. Ned. Divac in Drag. Lapčević, navzoči so bili pa tudi člani glavnega odbora ss. Etbin Kristan, dr. M. Korun in lg. Kaiser. Skleneni so bili sledeči

sklepi:

I.

Poslanci, ki so zaostali s plačevanjem poslanskega davka, imajo dolžnost, da v roku enega meseca po objavi te določbe izvrše svoje obveze preko Glavnega odbora SSJ. Tekoče obveze pa imajo redno obračunavati preko pokrajinskega odbora SSJ. Poslanci, ki so zgubili članske pravice po organizacijskem pravilniku sprejetem na trboveljskem kongresu, iste zopet pridobe po izvršenju te obveznosti.

II.

Bivši krajevni pol. org. JSDS v Ljubljani, ki je bila vsled neobračunavanja črtana iz stranke, se daje možnost, da to svojo napako popravi na ta način, da v roku enega meseca po objavi tega odlo-

ka položi obračun ter vstopi kot sekcija kraj. pol. org. SSJ v Ljubljani v stranko ter vrši dalje vse obveze po trboveljskem organizacijskem pravilniku.

III.

Stremljenje mariborske okrožne organizacije po upostavitvi samostojne oblastne organizacije, pokrajinski odbor v sporazumu z delegati glavnega odbora ne priznava kot celotni stranki koristno in odreja, da ima mariborska okrožna organizacija vršiti vse dolžnosti, predvidene v pravilniku sprejetem na trboveljskem kongresu.

Volilno agitacijo in postavitve kandidatov za mariborsko politično oblast izvede oblastni zbor, kakor je predvideno v pokrajinskem pravilniku.

Upostavitev dveh oblastnih organizacij v Sloveniji more odrediti le pokrajinski ali glavni strankin zbor.

Volilni zakon za Narodno skupščino.

(Iz govora poslanca sodruga Etbina Kristana na seji Zakonodajnega odbora dne 17. junija.)

... Jaz, gospodje, kakor je dejal gosp. Gjonović o sebi, tudi nisem vajen sumničiti. Predpostavljam, da so tisti, ki so izdelovali ta zakon, imeli s svojega stališča dobre namene; toda vprašanje je, ali se ti njihovi dobri nameni strinjajo z interesi dežele, z interesi naroda. Jaz sem globoko prepričan, da se ne strinjajo. Zakaj določbe tega načrta so take, da narod po njih ne bo imel svoje Narodne skupščine, če se bo volilo po tem zakonu, ampak da bodo v bodoči skupščini zastopane le nekatere koterije v deželi. (Medklic z radikalne strani: To mnogo pomeni!) Da, ali upam se to reči.

Naša država mora biti demokratična. Ona mora biti demokratična ne le zato, da se lahko

Izhaja razen pondeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Franciskanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168.

Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 10 Din, za inozemstvo 20 Din.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 80 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

pobahamo, da nismo nazadnjaki, ampak zaradi tega, ker je rešitev te dežele edino v demokraciji. Vsak poiskus absolutizma v eni ali drugi obliki vrže našo deželo v pogubo in jo lahko uniči. Gospodje, absolutizem pa ne obstaja le tedaj, če je vsa oblast koncentrirana v rokah enega absolutnega vladarja, ampak absolutizem imamo tudi tam, kjer se izroče kakšni manjšini iz naroda vse prerogative in se ostali deli naroda izločijo od političnih pravic. In to, gospodje, se lahko doseže z volilnim redom, ki nam je tukaj predložen.

Izdelali ste tukaj zakon, ki ima predvsem napako, da je zelo nejasen. Ko sem dobil prvi načrt v roke in ga dal nekaterim prijateljem na vpogled, je bil vsak konfundiran. Vsak je vpraševal: Kaj? Kako? Ali se voli po okrajih ali po okrožjih? Če se voli po okrajih, kako da se štejejo glasovi po okrožjih? ... Zakon, zlasti pa volilni zakon, ki se dotika vsakega posameznega državljanca, mora biti tako jasen, da ga vsak, tudi najprimitivnejši državljan lahko razume, ne da bi mu bilo treba vpraševati pravnike za razlago. Ta zakon pa je povsem nejasen, in — ne maram trditi, da je bil namenoma tako izdelan — s svojimi čudnimi določbami kaj lahko konfundira človeka. — To je velika napaka, ki bi se morda pretrpela pri kakšnem drugem zakonu, ki se pa nikakor ne more dovoliti pri volilnem zakonu.

Nadalje, gospodje, ustvarjate sistem, ki ni čist ne na eno ne na drugo stran. Vi hočete volitve po okrožjih in volitve po okrajih. Vi kombinirate okraje z okrožji. Vi dajete nosilcu liste vse glasove iz okrožja, dasi ne kandidira v nobenem okraju, kakor morajo vsi drugi kandidati. Vi zahtevate od okrajnega kandidata, da dela za nosilca liste, ki bo gotovo izvoljen, da okrajni kandidat zbira glasove za se in za nosilca liste, dasi sam nima gotovosti, da bi bil izvoljen. To, vidite, je sistem, ki nosi protislovje sam v sebi.

Že eden mojih predgovornikov je naglasil, da je po ustavi narodni poslanec zastopnik vsega naroda, ne pa le enega okraja ali tistih ljudi, ki so zanj glasovali. Strinjam se s to idejo, ker se vjema z mislijo, da narodna skupščina ni zastopstvo posameznih delov, ampak da bodi zastopstvo interesov vse dežele in vsega naroda. Če pa je tako, mi bodi dovoljeno vprašati, kateri bi bil najidealnejši sistem, da bi soglašal z idejo zastopstva vse dežele v Narodni skupščini?

Prvi izlet delavskih telovadnih jednot v Jugoslaviji.

(na Jesenicah, dne 25. junija 1922.)

»Bodite Sokoli, pa se boste peljali na Jesenice zastoj!« Tako so rekli gospodje pri ministrstvu prometa. In prav je tako — kajti to nam je jasen dokaz, kako zelo potrebne so bile tudi pri nas socialistične telovadne organizacije, in kako skrajni čas je že bil, da smo priredili ta prvi javni nastop. Dobro vemo, da je treba ločiti duhove — in da je danes zadnji čas, da otmemo, kar je še zdravega, in tudi kar je bolnega, pa se še da ozdraviti. Tam so še naši možje, tam so še naše žene — tam, kar moramo prav posebno poudariti, naši otroci! Šola — osnovna šola — vrši svojo nalogo brezhibno. Zastrepilja otroke tako, da se morajo v poznejših letih, ko so že odrasli in so umstveno douneli z misel socializma, z vso silo boriti proti tistemu kapitalističnemu svetovnemu naziranju in tistemu načinu življenja, ki jim ga je vcepila šola. Kar ni šola dovršila, to izpopolnjujejo vsakovrstne meščanske organizacije. Najbolj

nevarne so v tem oziru tiste institucije, ki dobijo v svoje roke mladino, to so torej v prvi vrsti telovadne. Danes defilira »Sokol« v isti vrsti z vojakom, ki koraka z nasajenim bajonetom pred visoko generaliteto, pred tem vtelesenim militarizmom, ki je pri nas kakor povsod nasprotnik pravice, svobode, napredka. Istotako je tudi glavna opora, takorekoč kader skrajno reakcionarnega fašizma! In koliko delavcev, prepričanih »socialistov« in »komunistov« dela štafažo temu Sokolu?

»Svoboda« je uvidela, kaj je potrebno in je takoj po vojni (deloma že preje) začela forsirati delo telovadnih odsekov. Žal, da se moramo boriti s kapitalističnim svetovnim nazorom mnogih sodrugov, ki jim je sokolska parada več kakor tiho, požrtvovalno delo ob pomanjkanju najbolj prirostelega telovadnega orodja. Pa je vendarle šlo! Sodrugi na Jesenicah in sodrugi pri »Slogi« v Mariboru so delali tiho, požrtvovalno leto dni in še več in v nedeljo so nam pokazali svoje uspehe. In prišli smo jih pogledat! Mnogo nas je bilo; prišli so sodrugi iz Maribora, Celja, Trbovelj, Zagorja, Ljubljane, Vrhnike,

Tržiča in raznih drugih krajev. Sprejem je bil brez sokolsko-orlovskega pompa, zato pa je bil tembolj prisrčen. (Mimogrede moram povedati, da so se nekateri gospodje na Jesenicah zgrazali, ker so govorili sodrugi iz Maribora tudi nemško! Seveda — njihove »milostive« imajo v tem oziru predprave; kajti one so Slovenke, pa smejo kljub temu med seboj slabo nemško govoriti!)

Incidentov ni bilo.

Popodanski nastop je pokazal, kaj znoremo in kako daleč smo že. Bili smo vsi iznenadeni — veselo iznenadeni! Na telovadišče je prikorakalo približno 140 članov, članic in naraščaja. Že dohod je izzval velikansko navdušenje. Odposlanec centrale »Svobode« je telovadce, telovadkinje, naraščaj in vse sodruge — bilo je približno 2500 gledalcev — pozdravil v imenu centralnega odbora »Svobode«, kovinarska strokovna organizacija je pozdravila telovadce s svojo zastavo, godba je zaigrala marzeljezo, topiči so pokali. In potem nastop! Točka za točko je izzvala ponovno navdušenje in ploskanje. Prav precizno je izvajal proste vaje ženski naraščaj, kar pa je umlji-

Brez dvoma, gospodje, bi bilo najidealnejše, da bi bila vsa dežela eno samo volilno okrožje. Na to se mi lahko odgovarja, da so v praksi velike težave: lahko bi se nemara reklo, da je v praksi v sedanjih razmerah nemogoče. In pripravljen sem koncedirati to. Ali če napravim to koncesijo, nastane vprašanje, kako naj izdelamo volilni sistem, da se čim bolj približa idealu. Gotovo bi bil najbližji korak ta, da se napravilo čim večja volilna okrožja, nikakor pa ne, da se namesto tega raztrgajo še tista okrožja, ki jih že imamo, na najmanjše enice, na okraje ali celo na dele okrajev. Ne razumem, gospodje, kakšna je logika v tem, da hočete na eni dajati izraz edinstvu države, zahtevajoč, da naj narodni poslanec zastopa ves narod, na drugi strani pa to v praksi pobijate, drobeč državo baš za volitve na najmanjše kosce.

Gospodje, to cepljenje na okraje in postavljanje kandidatov po okrajih nasprotuje tudi oni drugi ideji, ki je bila tukaj sprejeta kot nekakšna podlaga za vse naše politično in parlamentarno delo, z idejo organiziranja po političnih strankah, po strankah, zastopajočih ne osebe, temveč interese naroda, interese, ki v državi de facto obstajajo. Če hočete, da pride to načelo strank v zakon, morate omogočiti strankam, da se bojujejo za svoje zastopstvo, za svoje ideje in za svoje interese, oziroma za interese, ki jih zastopajo; to pa je mogoče le tedaj, če napravite teren za ta boj čim širši, ne pa, da ga zopet razsekavate, kakor ste storili tukaj po okrožjih in okrajih. Velika volilna okrožja bi bila temelj, na katerem bi se lahko razvilo in napredovalo zdravo strankarsko življenje. (Dr. Jovan Radović: In plemen-sko.) — Počakajte, pridem že še tudi do tega; — zakaj očitno je, da imajo za državo oziroma za narod le tiste stranke kaj pomena, katerih življenje in vpliv se ne omejuje na majhno ozemlje, na posamezen okraj, ampak gre v širino. One morejo dobiti svoj pravi izraz le tedaj, če se manifestirajo na širokem ozemlju, kjer delajo, kjer imajo svoje člane in pristaje.

To razkosavanje, gospodje, je ena zapreka; druga, nemara še hujša, je pa način razdeljevanja mandatov. To je izumetničen sistem, ki obuja človeku, vajenemu naravno misliti, vsakovrstne misli in vsakovrstne sumnje. Videti je, kakor da so se tisti, ki so izdelovali ta načrt, prevzeli. Namesto da bi bili mislili, kako najti metodo, po kateri bi bilo mogoče, da bi v narodu faktično obstajajoče moči našle svoj izraz v Narodni skupščini, tako da bi ta Narodna skupščina postala prava reprezentacija vsega naroda, nekakšna miniaturna naroda samega, se zdi, da so se gospodje vpraševali, kakšna skupščina bi bila po njihovem mišljenju najprimernejša, in potem, kakšen sistem bi bilo treba izdelati, da bi dobili baš tisto skupščino, ki jim najbolj uga-ja. (Nastas Petrovič: Tako tudi delajo pametni ljudje.) Reči moram, da je to povsem napačno pojmovanje; priznam pa, da so gospodje lahko imeli dobre namene, le da so ti nameni zgrešeni. Delal sem že ob neki drugi priliki, da so takaj vlada oziroma nekateri deli vlade in nekateri deli skupščine v nekem nervoznem stadiju, ki gre včasih naravnost do zdvajanja. Gledajo skupščino, pa vidijo, da ni ta skupščina nikakršna

ideal. Prav gotovo to v resnici ni, le da mislim, da popolnoma idealnih parlamentov sploh ni. Toda gospodje mislijo, da je mogoče ustvariti idealen parlament in idealno vladno, tako seveda, kakor si oni zamišljajo ideal. Jaz pa hočem reprezentacijo, ki se bo vjemala z resnično v narodu obstajajočimi močmi in interesi. (Nastas Petrovič: Ta reprezentacija ne bi mogla nikdar nič dati). Gospodje, vi še vedno mislite, da se more ustvariti homogena večina v deželi, v kateri branijo narodni interesi, interesi posameznih delov naroda ustvarjanje in obstoj take homogene večine. Medklicij. — Nastas Petrovič: Večino dveh strank, ki sta si najbližji. Z absolutizmom se seveda lahko napravi marsikaj, vprašanje je le, kako potem take tvorbe žive; toda s kakšnim količnjak pravničnim volilnim sistemom ne morete tukaj dobiti stranke, ki bi imela večino. Ti časi so minili, in gospodje, minili so za dolgo vrsto let. Zakaj ta dežela ni več tako primitivna, da ne bi bilo tukaj nič gospodarskega razvoja; čim se pa kakšen narod začne gospodarsko razvijati, se začne njegovi deli diferencirati. In diferencirali se morajo iz enostavnega razloga, ker postanejo interesi posameznih delov različni.

Kakšno nalogo pa ima politična stranka? Kaj drugega, kakor zastopanje nekih interesov, ki obstajajo v narodu? Če imamo kapitaliste, je treba, da so kapitalisti zastopani po svojih interesih; če imate velike kmete, morajo oni biti zastopani, če imate majhne, morajo biti zastopani tudi oni; kjer so delavci, je treba, da imajo oni svoje zastopstvo, ne zato, ker se drugače oblačijo, ampak zato, ker so njih interesi različni. Kar se tiče interesov, ki so skupni vsemu narodu brez razlike, se v skupni skupščini lahko najdejo.

Če vam, gospodje, vse to priznavam, lahko sami spoznate, da ne govorim, braneč se tega zakona, kdove koliko v interesu svoje stranke. Nisem tukaj partizanski egoist. Nočem pa reči, da sem nekakšen velik idealist. Nisem enostavno zato ne, ker dobro vem, da v deželi, kakršna je naša, na stopnji gospodarskega razvoja, ki smo ga doslej dosegli, še ni prišel čas, da bi organizirano in razredno zavedno delavstvo že moglo dobiti večino. Vem, da to danes ne more biti, in zagledati se ne razburjam, da sem v manjšini in da bom še ostal v manjšini. Ne govorim torej zato, ker bi moja stranka po enem sistemu lahko dobila dva mandata več, po drugem pa dva manj. Govorim pa zato, ker nočem, da bi se naravni razvoj oviral. Če hočete, da se bo ta dežela uspešno razvijala, morate gledati, da se izrazi vse, kar živi v narodu, tudi v skupščini, in da se tedaj zakoni izdelujejo in dežela upravlja ne po tem, kar bi ugajalo tej ali oni posamezni skupini, ampak po tem, kar v tej dobi v narodu obstaja.

(Dalje prih.)

NARODNA SKUPŠČINA.

26. junija. Nadaljuje se razprava o proračunu za leto 1922. Govorili so predvsem le govorniki opozicije. Zanimiva je bila posebno pritožba mohamendancev, da še sedaj niso dobili — plačila zato, ker so glasovali lansko leto za ustavo.

27. junija. Proračunska razprava — tudi sami govori opozicije. Zanimivo stvari je povedal republikanec Gionović: O priliki kraljeve poroke ni moglo na tisoč delavcev priti y mesto na kosilo, ker jih niso vojaški kordoni pustili skozi. Govoril je tudi o zakonu za zaščito države, ki ga oblasti tako napačno uporabljajo v škodo delavstva in seveda — tudi države.

Prihodnja seja bo 30. junija. Ker je zadnja dvanajstina dovoljena za junij, in proračun do konca junija še ne more biti sprejet, bo na prihodnji seji zopet proračunska debata prekinjena ter bo skušala vlada dobiti dvanajstino za julij.

Politične vesti.

+ Velikansko demonstracije v Nemčiji. Nemškega zunanjega ministra Rathenaua so pokopali pretekli torek na pokopališču v Nieder Schöneweide, kjer se nahaja rodbinska grobnica. Med potjo je pogrebni spreved srečaval množice, ki so hitele v mesto k manifestacijam proti porajajoči se reakciji. V Berlinu je zborovalo tega dne okoli pol milijona ljudi na prostem, ki so zahtevali, naj se prične

najostrejša postopati proti nemškimi nacionalcem. Podobne demonstracije so se vršile po vseh mestih. Tako je bilo zbranih v Münchnu okoli 150.000 ljudi, ki so se izrekli za obsedno stanje zaradi nevarnosti, v kateri se nahaja nemška republika.

+ V Haagu ponovno kockajo gospodi kapitalisti vsega sveta. Iz Haaga poročajo, da se je že vršil prvi sestanek ruske komisije, na katerem je obrazložil predsednik baron Avezzana cilji, ki ga hoče komisija doseči. Spored razpravljanja o ruskem vprašanju so vsi člani te komisije odobrili. Spored obsega sledeče točke: 1. Katera dela zahtevajo kredite na dolgo čakanje, ki so potrebni za vpostavitve razmer, katere bi omogočile obnovitev industrijskih in trgovskih stikov. 2. Načrt za obnovitev normalnih razmer v ruskem poljedelstvu. 3. Načrt za vpostavitve industrije in 4. Načrt za organizacijo in zboljšanje notranje in zunanje trgovine. Kakor je znano, si socialisti od te ponovne kapitalistične konference ne obetajo nič posebnega.

Dnevne vesti.

Sad sedanje vzgoje otrok. Pred nekaj dnevi so našli v slavonskem selu Veliki Romati premožnega kmeta mrtvega in popolnoma razsajenega. Orožniki so prijeli njegova dva mlada doletna sinova (eden star 12, drugi 14 let), ki sta zločin priznala. Izvršila sta umor, ker ju je oče hotel kaznovati radi neke nerednosti.

Turistovski promet v obmejnem pogorju. Slov. plan. društvo nam je poslalo sledeči dopis: Pokrajinska uprava za Slovenijo je v sporazumu z Dravsko divizijo odredila, da je dovoljen poset z obmejnih gorskih krajev do meje vsem onim, ki se izkažejo s posebno s fotografijo opremljeno izkaznico Slovenskega Planinskega društva, katero je za zadevno leto potrdilo za Ljubljano policijsko ravnatelstvo v Ljubljani, za zunanjo pa okrajno glavarstvo njih bivališča. Takšna izkaznica velja tudi za soprogo in otroke dotičnega člana, nahajajoče se v njegovem spremstvu, nega člana, nahajajoče se v njegovem spremstvu, če so omenjeni na izkaznici. Pri posejanju društvenega hotela Zlatoroga ob Bohinjskem jezeru in Aljaževoga doma v Vratih se izkaznice vobče ne zahtevajo; za posejanje planinskih koč v Triglavskem pogorju, t. j. Triglavskega doma na Kredarici, Staničeve koč, Aleksandrove koč pod Triglavom, Vodnikovih koč na Velem polju in koč pri Triglavskih jezerih zadostujejo vsaj koršne potne legitimacije. V smislu te odredbe izdaja Osrednji odbor SPD svojim članom lične knjižice kot izkaznice, ki se bodo lahko porabljale za 9 let in se bodo vsako leto — veljavno za dotično leto — po plačilu članarine potjevale in lahko potem predlagale v potrdilo policijskemu ravnatelstvu, odtodno okrajnim glavarstvom. Za tako knjižico je plačati 20 K in predložiti fotografijo člana v vizitnem formatu. Posebej bo pokriti stroške dopisovanja in even-tuelne stroške uradnega poverila. Nabava teh novih izkaznic je priporočljiva ne samo radi potovanja po obmejnih krajih, nego tudi radi tega, da se člani v planinskih kočah kot člani izkažejo.

Odkritje spominske plošče slovenskemu pisatelju dru. Janezu Mencingerju na njegovi rojstni hiši na Brodu pri Boh. Bistrici je definitivno določeno na nedeljo 9. julija 1922 točno ob 12. Vas Brod leži v smeri proti Bohinjskemu jezeru in je oddaljena od postaje Bistrica-Boh. jezero 2,5 km. Zunanji gostje, ki se nameravajo udeležiti slavlja, pridejo v Bohinj lahko s takozvanim turistovskim vlakom ali dopoldanskim osebnim vlakom. Ker se vračata proti Ljubljani vlaka šele zvečer ob pol 19., oziroma pol 20., je udeležencem slavlja obenem dana možnost, da poletne popoldne na Boh. jezero ali da si ogledajo druge naravne krasote bistriške doline.

Dr. Janeza Mencingerja spominska dijaška ustanova. Z vzdavro in odkritjem spominske plošče na rojstni hiši slovenskega pisatelja dru. Janeza Mencingerja združene troške je krl s prostovoljnimi prispevki že sam Bohinj in s tako oddolžil spominu svojega velikega rojaka. Prošnjam za prispevke se odziva dokaj častno tudi ostala slovenska javnost. Zato se je nadejati, da bo tudi akcija spominske dijaške ustanove uspešno povoljno in to prav gotovo, ako se odzovejo prošnjam vsaj vsi oni, na katere se je odbor posebej pisмено obrnil. In to je pričakovati tem bolj, ker odbor po zaključeni akciji predloži javnosti končni obračun.

Militarizem v naši državi. Iz Washingtona poročajo, da je senat odobril zakon, s katerim se število vojakov in častnikov ameriške armije

vo, ker je bil to samo jeseniški naraščaj, ki je vedno vkupno vežbal. Telovadba na orodju nam je dokazala, da gojijo to telovadbo vsi, prav vsi, kajti tu ni nastopila samo vrsta 5—6 moč, pač pa so nastopili vsi telovadci, ki so prej izvajali proste vaje. Torej nič parade, temveč resno delo. Poedini telovadci niso prav nič zastajali za telovadci, ki so že desetletja člani sokolskih organizacij. Po telovadbi se je razvila zabava in ples. To mi ni ugajalo. Vadimo se v resnem delu, toda veseljačenje, alkoholiziranje in plesanje... zato ni treba organizacij.

Tudi v tem oziru se obrača na boljše. In vsi črnogledi sodrugi naj bodo prepričani, da bomo doživeli tudi tisti dan, ko bo šlo brez veselje in brez alkohola.

Omeniti moram še pevsko del. društvo »Sava«, ki je lahko marsikateremu ljubljanskemu pevskemu društvu za vzgled. Gibljemo in napredujemo na celi kulturni fronti in tako je prav.

Odšli smo z Jesenic trdno prepričani, da do drugega leta ne postanemo prometnemu ministru na ljubo »Sokoli« (ali »Orli«, če bodo tedaj slučajno klerikalci na krmilu), pač pa, da pristopi do drugega javnega nastopa k nam veliko zdravih in pametnih sodrugov, ki tvorijo danes hrbenico Sokolstva.

Izletnik.

de določa za prihodnje leto na 137.000 mož. Približno toliko vojaštva imamo pod orožjem v Jugoslaviji že letos, in izdajamo za njega okoli 6 milijard kron! Jugoslavija je siromašna in šteje največ okoli 12 milijonov ljudi. Zedinjene države pa spadajo med prve svetovne veledržave in so najbogatejše na svetu. Delavci, premišli vse to in sodi.

Belgajsko gospodarstvo. Preteklo soboto je podal finančni minister svoj eksproze, glasom katerega se da deficit ugotoviti le na podlagi podatkov, ki jih more dati na razpolago le »Narodna banka«. Primanjkljaj znaša v okroglih številkah okoli 6 milijard kron. K temu slavnemu eksprozeju se bomo ob priliki še povrnil. Zakaj deficit pokrivajo neposredni davki, ki jih plačuje naše delovno ljudstvo, ki je duševno in telesno že v predzadnjih vzdihljajih. »Državotvorne« stranke odgovarjajo na vsa ta dejstva z izgovorom, da je »povsod tako«. Nas pa ta »povsod tako« prav malo briga, ker vemo, da bi bilo lahko neprimerno boljše, če bi le hoteli naši »državotvorci«. V vseh državah mora ljudstvo priti do spoznanja in gotovo je, da mora potem kaj kmalu biti konec mednarodnega izkoriščanja, ki se zavija v nacionalistične zastave.

Za eno uro dela. Na Dunaju dobi tapetarski delavec 2500 avstrijskih kron (t. j. pri nas okrog 10 Din) za eno uro dela. Taka plača je sicer visoka, toda na Dunaju mora v tej strašni dražnji s tolikim zaslužkom živeti popolnoma skromno.

Poznamo nacionalizem po njegovih rožičkih. Početje današnje nacionalistične mladine presega že vse meje. Poročajo nam od več strani, da je nacionalistična mladina zahtevala razobešenje zastav ob priliki praznovanja Vidovega dne. Pri nas je nalepila po vseh ulicah lepake s sledenimi nacionalističnimi cvetkami: »Bratje Jugoslavlani! Jugoslovanski nacionalisti! Vse za jugoslovansko edinstvo!« Potem pa je sledil lep šopinistični popis vsega dobrega, ki ga nam nudi jugoslovanski nacionalizem. Takega »edinstva« in »nacionalizma« naše zavedno delovno ljudstvo ne mara! Ono predobro ve, da se skriva pod to krinko kapitalizem, kateremu gre le za izkoriščanje.

Hvalisada državotvornega »Jutra«. »Jutro« z dne 20. t. m. piše v svojem uvodniku: »Vidovdanska ustava je izraz volje ogromne večine našega naroda. Za njo so glasovali pripadniki vseh treh plemen, vseh veroizpovedanj, vseh stanov naše države. Razvoj naše države je pokazal, da je naša ustava dober in soliden temelj našega novega življenja. Politično, gospodarsko in socialno, preko vseh težkoč, navzlic vsem frikcijam, ki jih povzroča proces notranjega izravnoteženja, se dviga naš narod k zdravemu napredku, ki ga opazujemo na vseh poljih. Najzlobnejša kritika tega dejstva ovreči ne more. Ona slavi svoje perverzne orgije, ko zaslepljenec na poudinih nedostatkih, izrastkih, pogreškah dokazuje, da naša narodna država nič ni vredna, toda vsak dan se manjša njeno gradivo in bliža se čas, ko bo ostalo njeno sovraštvo brez argumentov in ko bo vsakemu, ki hoče videti jasno, da je njena beseda čisti strup.« Delavstvo ne more k vsemu temu reči drugega nego: pijul!

Stavka uslužbencev cestne železnice v Zagrebu končana. Šele v torek zvečer je prišlo do sporazuma med delavci in upravo cestne železnice v Zagrebu. Delavci so dobili 75% poviška plače. V sredo jutraj je bil obrat vpostavljen v polnem obsegu.

Esperantisti. Esperanto, t. j. svetovni mednarodni jezik, se vedno hitreje širi. Ljudje vedno bolj uvidevajo veliki pomen tega jezika in se ga z veliko vnemo uče. V Ljubljani je okrog 80 članov esperantskega kluba. Predvsem se ga uče nižji sloji. V Zagrebu je klub veliko starejši in številnejši. Izdaja tudi svoj esperantski časopis. Na sedanjem velikem vzorčnem sejmu v Zagrebu igrajo veliko in silno važno vlogo, kot pojasnjevalci tuicem iz

vsega sveta. — Bolgari bodo imeli letos 6.08. avgusta v Sofiji svoj 9. esperantski kongres.

4 milijone Din za Ruse. V Jugoslaviji je odbor za pomoč gladujočim v Rusiji s sedežem v Belgradu nabral 4 milijone Din.

V Nemčiji so odkrili tajno organizacijo »C«, ki je udeležena pri umoru ministra Rathenaua. Poleg Rathenaua je dala ta monarhistična organizacija vse vodilne osebnosti sedanjega režima na svoj črni indeks.

Ljubljana.

Tamburaški zbor Sploš. del. izobraž. zveze »Svoboda« priredi dne 1. julija t. l. koncert v »Narodni kavarni«. Začetek ob pol 9. zvečer. Vstop prost.

Društvo »Soča« vabi svoje člane, prijatelje in drugo, neprisiljeno zabavo ljubeče ljubljansko občinstvo na »zabavni večeri« z najraznovrstnejšim sporedom, katerega priredi v soboto, dne 1. julija t. l. ob 8. uri na vrtu (v slučaju slabega vremena v salonu) hotela »Tivolia«. Na programu je: vojaški orkester, petje, dvospeli, solospeli, originalni komični prizori itd. Vstopnina za osebo 5 Din, za družine treh članov 10 Din. — Odbor.

Slovenska banka v Ljubljani je nakazala pokrajinski upravi za naše dijake, ki obiskujejo visoke šole v češkoslovaški republiki, 5000 jugosl. kron, ki so odposlane v svrhu razdelitve med najbolj pridne in revne dijake našemu poslaniku v Pragi.

Izredni občni zbor Stokovnega Udruženja Jugoslovanskih Oblikujočih Umetnikov v področju Slovenije v Ljubljani se vrši dne 1. julija 1922 ob 4. popoldne v hotelu »Union«. Dnevni red: 1. Citanje zapisnika 1. občnega zbora. 2. Poročilo predsednika. 3. Poročilo tajnika. 4. Poročilo blagajnika. 5. Volitev novega odbora. 6. Eventualia.

Društvo zasebnih nameščenecv — krajevna skupina Ljubljana sklicuje tem potom svoj izvenredni občni zbor, ki se vrši v torek, dne 4. julija ob pol 8. zvečer v veliki dvorani Mestnega doma v Ljubljani z dnevnim redom: 1. poročilo o položaju v organizaciji; 2. volitev novega odbora; 3. slučajnosti. — Ako bi občni zbor ob napovedani uri ne bil sklepčen, se vrši pol ure kasneje občni zbor z istim dnevnim redom, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih. Pravico vdeležbe imajo samo člani. — Osrednje vodstvo.

Promocija. Gospod Mirko Pretnar iz Kranja bo v petek dne 30. junija ob 12. v veliki dvorani ljubljanske univerze promoviran za doktorja filozofije.

Bolezen. Kakor čujemo, je poštni ravnatelj dr. Debeljak težko bolan. Ima baje raka v grlu ter odide na Dunaj v svrhu operacije.

Umetniška šola »Probud« v Ljubljani. Letos dne 24. junija zabeležuje ta šola že drugo šolsko leto s končno šolsko razstavo, katere pa se odpravi šele v začetku meseca oktobra, ki nam obeta mnogo zanimivega. Dela, napravljena v letošnjem šolskem letu, bodo vsebovala: portrete in akte po naravi, draperija, narodna ornametika in kompozicije, perspektiva, arhitektonsko oblikoslovje in anatomija; dalje dela grafičnega in fotografskega tečaja. Kakor je znano je ta šola prva v Sloveniji, ki ima iste akademične predmete in predavanja, kakor vse druge slikarske visoke šole (akademije). Deli se v višji in nižji oddelki. Na višjega se sprejemajo gospodje kot dame s primerno višjo šolsko izobrazbo; v nižjega pa je omogočen vstop tudi drugim prijateljem umetnosti. Ima pa še dva posebna tečaja: grafiko in fotografijo teoretičnega kot praktičnega značaja. Učiteljski zbor sestoji iz 12 najboljših znanih umetnikov in znanstvenikov. Vodja šole je znani akad. slikar Franjo Sterlé, ki je obenem tudi ustanovitelj te preproste šole. V kuratoriju so zastopani sledeči gg. umetniki in znanstveniki: vseuč. prof. arhitekt Plečnik, vladni svetnik in ravnatelj tehn. sr. šole Ivan Šubic, vseuč. prof. akad. slikar Stern in prof. akad. kipar Repič. Vpisovanje za prihodnje šolsko leto se vrši koncem meseca septembra in sicer samo osebno, ne pismeno! Pričetek je meseca oktobra. Natančnejši pogoji sprejemi bodo razvidni pri portirju Finžgarju na tehn. sr. šoli. Vse drugo se bode pravočasno poročalo po časopisih.

Dijaške gospodinjje v Ljubljani bodo zvišale ceno hrani in stanovanju za 100%. Lansko leto so zaračunale 1000—1400 K, letos, to je 1922/23, pa 2000—2400 K mesečno. Tako pogosto in brezvestno menda nihče ne navija cen.

Zdravstveni izkaz mesta Ljubljane v tedenski dobi od 18.—24. junija t. l. Novorojenih je 34, od teh je 22 dečkov in 12 deklic. Umrlo jih je 23, od teh 13 moških in 10 žensk. Vzroki smrti so: življenska slabost 2, jetika 7, možganska kap 1, srčna liha 4, rak 3, drugi naravni smrtni vzroki 3, slučajne smrtne poškodbe 2, samomor 1.

Podporno društvo slepih. Našemu društvu so darovali za zgradbo Doma odraslih slepih: Slov. eskompt. banka 5000 K; Ljubljana, kredit. banka 1000 K; dr. Franc Gnezda, višji revident juž. žel., mesto venca na krsto g. Fr. Novaka, 100 K; Društvo strokov. mojstrov in paznikov v tobačni tovarni, tu, 700 K; člani volilne komisije za dohodnino, tu, 360 K. — V imenu vseh slepcev se odbor »Podpornega društva slepih« v Ljubljani, Wolfova ulica 12, iskreno zahvaljuje vsem plemenitim darovalcem.

Mleko nameravajo s 1. julijem podražiti od 11 na 14 K liter.

Celje.

»Postavite se za svoje pravice!« V Levcu smo priredili 18. t. m. shod. Prijavili ga nismo, ker ustavo spoštujemo in se ravnamo po njej. Kdor tega ne verjame naj pogleda ustavo člen 14. Toda čujte! Prišel je orožnik, sami ne vemo od kod in se informiral, če smo shod prijavili. Kdo krši potem ustavo? Mi gotovo ne, ker smo sicer hoteli shod prijaviti, pa ga nismo, ker nočemo kršiti najvišji zakon. Pa pravijo, da smo protidržavni element!

Z soc. akademije v Celju. Zadnjič je bila v »Slov. Narodu« notica, v kateri dopisnik ni odobral ustanovitve »soc. akademije« v Celju. Povedal je, da je s tem nastal kulturni boj, ker bodo delavci »ljudsko univerzo« bojkotirali. Resnici na ljubo moramo pa to vest popraviti. Ljudske univerze delavstvo ne bo nikdar zapustilo, ker se zaveda, da je izobrazba potrebna. To inštitucijo ne bomo bojkotirali — nasprotno, z vso silo bomo delali zanjo. Da smo pa ustanovili »soc. akademijo«, nas je pa gnalo sledeče naziranje: Socializma ne bodo na »Ljudskem vseučilišču« podučevali, ker je za vse sloje ustanovljeno, torej tudi za nesocialiste. Ker pa delavstvo hoče pouka o socializmu in ga more samo socialisti podučevati, zato smo ustanovili »soc. akademijo«. Pri naših predavanjih pa bomo tudi agitirali za »Ljudsko vseučilišče«, da bo to sezono še popolnejše.

Poziv ljubljanskemu nogometnemu podsavezu in na znanje športni publiki. Nekje v inozemstvu so rekli, da so v Jugoslaviji batinaške navade. Dvomil sem, a sedaj ne več. Dne 25. t. m. bi se morala vršiti odločilna prvenstvena tekma med »Atletiki« in »Slov. športnim klubom«. Podsavznega sodnika ni bilo na prostoru. Tekma se ni vršila. Vršil se pa je javni trening s »Svobodo«, ki je »Slov. športni klub« rešila iz zagate. Menda v zahvalo pa je morala doživeti grdo žalitev. Znani g. Čancer je bil toliko navdušen, da je brez povoda oklofotal »Svobodaša« Tofanta. Prosim v imenu pošte in trezne športne javnosti, da L. N. P. ukrene vse potrebno, da se krivec kaznuje. Pripominjam, da imamo šport v Celju itak diskreditiran in taki incidenti športu občutno škodujejo. Obenem naj tudi javnost sodi, kako hočejo nekateri res namenoma zmanjšati ugled »Svobode«, ki se ji veča z resnim, vztrajnim delom z vsakim dnem.

Iz stranke.

Krajevna politična organizacija SSJ na Vrhniki naznanja, da se bo vršil njen redni občni zbor v nedeljo, dne 9. julija ob 16. v prostorih podružnice »Svobode« na Vrhniki. Dnevni red: »Poročila dosejanega odbora. Razno. Volitve novega odbora. Volitve v oblastno skupščino.

= Žitni trg. (Sombor, 27. junija.) Kilogram pšenice 3.80—3.82 Din, kg koruze 3.12—3.15 Din, kg ovsa 3.08—3.10 Din. Po obilem dežju je sedaj nastopilo zelo ugodno vreme.

Dopisi.

Stavka knjigoveškega delavstva. Prejeli smo sledeči dopis: Včeraj je izbruhnila po knjigoveznih v Ljubljani stavka celokupnega knjigoveškega delavstva. Stavka je bila delavstvu takorekoč usiljena. Cele tri mesece je pošiljalo delavstvo na delodajalce vloge, spomence in prošnje, na katere je dohajal vedno negativni odgovor. Ustmena pogajanja so delodajalci dosledno odklanjali, poleg tega tudi nočejo priznati organizacije knjigoveškega delavstva, ki je organizirano v Savezu Grafičnih Radnikov Jugoslavije. — Ženske izrabljajo knjigoveški delodajalci za vsako, še tako naporno delo, plačujejo jih pa tako sramotno, da jim je dostojno življenje onemogočeno. Obešati se morajo na žulje svojih staršev, če pa teh nimajo morajo dobesedno stradati. Zadrugo knjigovezov za Slovenijo je organizacija knjigoveškega delavstva cel čas svojega delovanja kar preplavljala z obupnimi prošnjami, ki pa niso prinašale skoraj nobenega uspeha. Cisto umljivo je, da je moralo enkrat tudi knjigoveškemu delavstvu miniti potrpljenje in da je prišlo do tega koraka. — Stavka knjigoveškega delavstva je borba za biti ali nebiti. — Človek vendar ne more biti obsojen na večno suženjsko življenje. — Menda se bodo gospodje knjigoveški delodajalci sedaj spametovali. Bil bi že tudi skrajni čas!

Guštanj. V zadnji »Novi Pravdi« je izšel denuncijantski dopis »Nacionalizem v internacionali«, v katerem hoče dopis-

nik osvetljevati razmere v SSJ v Mežiški dolini. Ne pride nam niti na misel, da bi odgovarjali na vsa ta sumničenja, ker bi mogoče nasprotniki res mislili, da se peremo. Nasvete glede čiščenja v stranki naj blagovolijo nasprotniki prepustiti kar nam samim, za to imamo mi naše zборе in strankin statut in bomo že sami poskrbeli, da bo zletel ven vsak, ki bo skušal delati zgago pot tako ali tako firmo. Ker pa nam ti narodni socialisti podtikajo nemški socializem, jim moramo pa vendar povrniti nekoliko to vlnudnost. Ti-le gospodje z vsemi drugimi narodnimi in državotvornimi strankami vidijo sedeti bivše nemčurje in Nemce samo v naši stranki, pri sebi pa nobenega, čeravno tudi pri njih teh ljudi ne manjka. Le pogledimo! Pri guštajnskem Sokolu se taki gospodje z nemčursko preteklostjo laliko vidijo. Pri vseh veselicah, ki jih prireja guštajnski »Sokol«, so glavni gostje Nemci in nemčurji, med temi taki, ki so pred vojno Slovence najbolj zatirali. Tam vidimo v objemu očarljivih valčkov jugoslovanske fašiste z gospodičnami in damami, ki so dalje od celovškega »Hei-

matstdiensta« kakor pa je bil Abšner, ki je povrh še izključen iz stranke. Videli smo celo take, katere so ob prevratu leta 1918. Slovenci hoteli politi kakor pse, ker so bili zagrizeni sovražniki slovenskega naroda. Kdo drugi na take veselice itak ne gre. Tu naj vtaknejo nos zraven naši narodni socialisti, imajo dosti pometati. Seve ubogega delavca kar takoj vidijo, če kaj pogreši. Ako nas ti narodni socialisti ne bodo pustili pri miru, jim bomo tudi mi posvetili z imeni, da bo polovico Sokola v Guštanju kar vrag vzel.

UTRINEK.

»Vidovdanska ustava je dala Jugoslaviji politično svobodo, kakršne mi, ki smo bili nekdanj podaniki tuje države, nikdar nismo poznali. Zato jo premnogi ne znajo ceniti in jo zlorablajo na najbrezvestnejši način.« Tako si upa pisati »Jutro« v svojem uvodniku dne 24. junija 1922 po Kristušovem rojstvu!

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).
Odgovorni urednik: Anton Podbevšek.
Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

JOŽA GOLMAJER
MILKA GOLMAJER ROJ. ČERNETOVA
POROČENA
V LJUBLJANI, DNE 29. JUNIJA 1922.
JESENICE LITJA

Kdor hoče imeti res s pristnim blagom prepleškano hišo, pohištvo in lakiranje vozniških koles v peči, naj se obrne na tvrdko

TONE MALGAJ
Ljubljana stavbeni in pohištveni pleskar in ličar Ljubljana
Kolodvorska ulica št. 6

Prvovrstna
PUCH-KOLESA
pnevmatike in vse potrebščine
kupite najceneje pri tvrdki
IGN. VOK, specialna trgovina živalnih strojev in koles
Ljubljana, Sodna ulica št. 7.

1 ali 2 Izvežbana

sodarja
se sprejmeta takoj v Konzervni tovarni na Vrhniki.

Naivečja izbira
različnih pletenin,
majic, nogavic
pri tvrdki in rokavic
A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mesni trg 10.

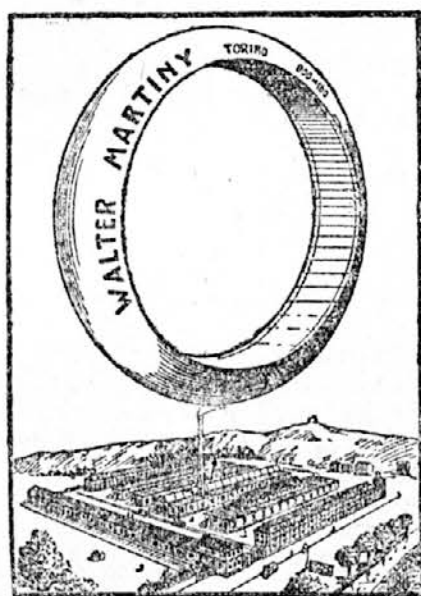

Sprejmejo se 3 priokrojevalci

izvežbani, prvovrstni, trezne moči. Ponudbe na pisarno: Konfekcijska tovarna »FRANDE«, Ljubljana, Emonska cesta št. 8. Istotam se odda zanesljivim krojačem proti kaveji delo na dom. Spretni, zanesljivi in trezni delavci se pa sprejmejo v tovarno.

Iščemo prvovrstnega šoferja,

ki mora biti obenem tudi automehanik. Ponudbe naj se pošljejo: »Danica« d. d. Bos. Brod.

CENTRALA: Ljubljana, Rimska cesta 2.
Telefon št. 588.

Podružnice:

Ljubljana,
Dunajska cesta 20,
tel. št. 470.

Maribor,
Jurčičeva ulica 9,
tel. št. 133.

Beograd,
Knez Mihajlova
ulica 3.

M. Kuštrin,

Tehnični, elektro-tehnični in
gumijevi predmeti vseh vrst
na drobno in debelo.

Glavno zastopstvo polnih
gumijevih obročev za to-
vorne automobile tovarne
Walter Martiny, Torino.

Hydravlična stiskalnica za
montiranje gumijevih obro-
čev v centrali, Ljubljana,
Rimska cesta 2. Prevozno
podjetje za prevoz blaga
celih vagonov na vse kraje,
za kar je na razpolago
10 tovornih avtomobilov.

F. Florjancić,

Ljubljana,
Šelenburgova ulica 6.

Kolesa Avtomobil Motorji
Olje - Bencin - Tovot mast

na drobno na debelo.
!! Pneumatika vseh prvovrstnih znamk !!
(Dunlop, Clincher, Continental, Excelsior, Michelin).
Prva mehanična delavnica.